

25.3.2008

Hallinnon kehittämisosasto

Viite Lausuntopyyntö VM 43/05/2008

Asia **LAUSUNTO INSPIRE-TYÖRYHMÄN LOPPURAPORTISTA**

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 25.1.2007 työryhmän selvittämään Euroopan yhteisön paikkatietoinfrastruktuurin (INSPIRE) perustamisesta annetun direktiivin 2007/2/EY eli ns. INSPIRE-direktiivin vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön sekä direktiivin täytäntöönpanon organisointia Suomessa.

Perinteisesti ympäristöä koskevia tietoja on hallittu karttojen ja erillisten rekistereiden avulla. Tietotekniikka ja tietoliikenneverkot ovat kuitenkin muuttaneet toimintatapoja niin, että kartta- ja rekisteritiedot on monissa tapauksissa yhdistetty sijaintitietoja hallitseviksi tietokannoiksi ja –aineistoiksi eli paikkatiedoiksi. Yhteisten määritelmien ja standardien soveltaminen on tässä kohtaa noussut merkittäväksi haasteeksi, ja INSPIRE-direktiivin avulla pyritäänkin löytämään edellytykset viranomaisten hallussa olevien paikkatietoaineistojen tehokkaalle ja laajalle käytölle. Direktiivi on tullut voimaan 15.5.2007 ja sen mukaisia toimenpiteitä tulee toteuttaa vaiheittain vuodesta 2008 alkaen aina vuoteen 2019 saakka. Kansallinen lainsäädäntö on mukautettava 15.5.2009 mennessä.

INSPIRE-direktiivin mukaan paikkatietoja hallinnoivien viranomaisten tulee tuottaa kuvaustiedot (metatiedot) paikkatietoaineistoista ja asettaa aineistot sähköisen rajapinnan avulla muiden käyttäjien saataville. Direktiivin mukaan metatietoa on tuotettava aineistojen lisäksi myös niihin liittyvistä palveluista. Tämän ohella direktiivi velvoittaa jäsenmaat ottamaan käyttöön toimenpiteitä, joilla varmistetaan aineistojen yhteiskäyttö viranomaisten kesken. Lisäksi direktiivin toimeenpanoa varten on nimettävä kansallinen yhteystaho ja luotava toimeenpanon edellyttämät rakenteet.

Valtioneuvosto teki 21.6.2007 periaatepäätöksen kansallisen tietoyhteiskuntapolitiikan tavoitteista vuosina 2007–2011. Osana julkishallinnon palveluiden uudistamista on tavoitteeksi asetettu myös kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittäminen ja käyttöönotto. Periaatepäätöksen mukaisesti tulisi kuvata viranomaisten hallinnassa olevat keskeiset paikkatietoaineistot, parantaa niiden yhteensopivuutta ja ottaa käyttöön tietotekniset rajapinnat. INSPIRE-direktiivin täytäntöönpano tukee näitä periaatepäätöksessä asetettuja tavoitteita. Myös KuntaIT:n yhden toiminta-alueen tavoitteena on mää-

id

ritellä ja toteuttaa kuntien olemassa oleviin tietojärjestelmiin toiminnallisuus, joka mahdollistaa standardimuotoisten paikkatietopalvelurajapintojen käyttöönoton (KuntaGML-hanke). Käynnissä on myös muita kansallisia paikkatietodirektiivin täytäntöönpanoa sivuavia hankkeita ja selvityksiä.

Työryhmän loppuraportin liitteessä on kuvattu ne aineistot, joiden arvioidaan kuuluvan direktiivin soveltamisalaan. Direktiivi velvoittaa kuntia vain, mikäli tiedonkeruu on lakisääteinen tehtävä. Tämän mukaan kuntien hallinnassa on yhteensä noin 1200 direktiivin liitteen I aineistoa (esim. kaavan pohjakartat, kiintopisteet ja suojelualueisiin liittyvät aineistot) ja noin 800 liitteen III aineistoa (esim. kunnan rakennustiedot, osoitteet, maankäytön suunnitelmat/päätökset sekä maaperätiedot).

Työryhmän raportissa arvioidaan, että kunnissa em. metatietojen tuottamisen kustannukset olisivat käynnistysvaiheessa yhteensä n. 850 000 euroa sekä vuosina 2011–2015 yhteensä n. 550 000 euroa. Kuitenkin kunnissa voidaan saavuttaa merkittävää hyötyä direktiivin ja kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kautta suoraan säästyvinä työvoimakustannuksina ja välillisesti laajemmin käytettävissä olevien tietovarantojen kautta. Raportissa on arvioitu, että yhdyskuntasuunnittelussa, väylien ylläpidossa, palo- ja pelastustoimessa, vesi- ja energiahuollossa ja muissa teknisen alan tehtävissä voitaisiin saavuttaa vuosittainen noin 4 miljoonan euron säästö uusien paikkatietojen käyttöä tehostavien toimintamallien myötä. Kuntalaisten kannalta paikkatietoinfrastruktuuri parantaa mahdollisuutta päästä viranomaisten hallussa oleviin tietoihin ja hyödyntää paikkatietoportaalin sisältämiä tietoja haluamallaan tavalla. Merkittävä osa kuntalaisten hyödyistä kanavoituu viranomaisten parantuneen toimintatehokkuuden kautta (esim. palo- ja pelastustoiminta ja ympäristövahinkojen torjunta).

Työryhmä ehdottaa, että joiltakin osin voitaisiin edellyttää direktiiviä nopeampia ja/tai laajempia harmonisointitoimenpiteitä. Näitä harkittaessa tulisi kuitenkin varmistaa se, että kuntiin kohdistuvien kustannusten määrä ei kasva kohtuuttoman suureksi. Lisärahoitustarpeet tulee kattaa pääosin julkista talousarviorahoitusta uudelleen kohdentamalla ja lisäämällä.

Osastopäällikön sijainen,
neuvotteleva virkamies

Anne-Marie Välikangas

Ylitarkastaja

Anu Hernesmaa